uitdrukking te geven. Sooma en psyche, mythos en logos en al die zwaargeladen Griekse werkelijkheden dienen op het Christelijk Gymnasium aan de kinderen des Verbonds te worden onthuld in hun afvallige zin. Dan bereiken wij, naar de opvoedkundige zijde, wat wij zien als onze roeping van Godswege.

Weinu, om dit te bereiken was ons de tijd, ons in de afgelopen jaren toegemeten, reeds kort genoeg. We konden veel te weinig lezen van de voor-Socratici, van Plato en de sophisten. Dat wij aan de zeer belangrijke tragici niet dan zeer zelden konden nippen zei ik reeds. En dan het Nieuwe Testament! Juist de uren, die het mogelijk zouden maken om de moeizaam verworven taaltechnische kennis vruchtbaar te doen zijn voor de leerling om hem gevat te maken op en opgewassen tegen zoveel elementen in het hedendaagse ongeloof, en hem op de achtergrond der dingen te wijzen, zijn nu weggenomen.

En we hebben zeker nog niet het plafond bereikt van de progressiviteits-enthousiasten. Volgens een ingezonden artikel van een zekeren heer P. Schut in het Weekblad van 5 Mei is de getroffen maatregel nog maar „een eerste stap, want dit aantal uren is volstrekt onvoldoende om de A's een enigermate behoorlijk inzicht te verschaffen in de betekenis der natuurwetenschappen".

Willen wij het Christelijk Gymnasium werkelijk Christelijk doen zijn, dan zullen in de eerste plaats de besturen deze dingen intens moeten bestuderen, en de getroffen regelingen niet maar als een „vrucht van gemene gratie" dienen te ontvangen. Zij zullen zich moeten afvragen, of hier het vrije Christelijk onderwijs niet dodelijk wordt gekneveld, of het niet, inplaats van afgebouwd, afgebroken wordt. En wellicht zullen de instanties der A-faculteiten van onze inrichtingen voor Christelijk Hoger Onderwijs hiertoe de besturen stimuleren en zelf mogelijke stappen doen om hun alumni voor verdere afbraak te behoeden.

Voor deze principieele beschouwing zijn we dankbaar. Het komt spoedig zóóver, dat er zoo goed als niemand buiten de latere beroeps-classici meer is, die met behulp van wat het gymnasium hem leerde, kan doordringen tot de (in 't latijn geschreven) bronnen. Langzamerhand zijn dan de roomschen de eenigen, die mannen genoeg hebben om tot de bronnen terug te gaan, en ze te lezen. Je wordt gewoon jaloersch als je ziet, wat in Engeland, Frankrijk, België, vóór den oorlog in Duitschland bereikbaar was aan het openen van middeleeuwsche bronnen. Ik weet, dat de roomsche kerk haar auteurs verkrijgt op een manier, die wij nimmer zullen erkennen voor de onze. Maar waarom moet vrijwel de heele akademische jeugd worden losgeweekt van de bronnen? Waarom moeten we het amerikaansche opvoedingssysteem in de armen vallen? Waarom zijn onze eigen inrichtingen zoo vrijwillig arm, om een paar duiten? Waarom heeft men op de plaats, waar Kapteyn, Esser, Dam zoo prachtig gewerkt hebben, om nu maar té blijven staan bij de overleden r e c t o r e n, ik bedoel het voormalige Gereformeerde Gymnasium, thans een Rector krijgen, die ongetwijfeld een uitnemend man zal zijn, maar die geen latijnsche thema keuren kan, terwijl een lid der Gereformeerde Kerk van Kampen, kerkgebouw Broederweg, en tevens aldaar lector, door een meerderheid in het Bestuur (o.a. dr G. M. den Hartogh) gepasseerd werd, hoewel hij van alle kanten bekwaam was, erkend was bij iedereen, principieel doceerde als dr Dam, en classicus was?

Men wil zoo graag „samenspreken", heet het. Maar die op een paar mooie vredes-zinnetjes afkomen, en zulke dingen zien gebeuren, die moesten ons eens duidelijk maken, wie de zaken achteruitwerkt in een schismatieken geest. Niet wij, maar zij, die zóó omspringen met een voormalig gereformeerd gymnasium.

K. S.

Wat is „schorsen"?

In ons „Greijdanus-nummer" citeerden we ds Meynen van Dordt; op ons onderschrift komt hij terug, en schrijft dan o.a.:

> Dat ik niet meer weet wat **een kerk** en wat **een ambt** is (ik zet vet), dat meent de geachte schrijver niet. Trouwens over dat een ware wel iets te zeggen en te vragen. En op de heele wereld is geen bewijs te vinden, dat ik Prof. G. „mijn preekstoel" onwaardig heb verklaard.

We vragen: wat is schorsen op grond van artt. 79 en 80, zoo het niet is: het zeggen: deze man is niet waardig te preeken?

Overigens bevestigt ds Meynen inderdaad gesproken te hebben over den „kop van den lintworm", en gaat hij eenige duizendmaal weerlegde beweringen repeteeren, tot de nog pas in een aan Greijdanus gewijd herdenkingsartikel (jubileum, Kamper Almanak) weersproken bewering, dat er organisatie der „bezwaarden" zou geweest zijn.

Net doen, alsof er niet geschorst is.....

Ds Wielenga (Waddinxveen) noemt de gereformeerde kerken, die wij dienen „lastig kruid" in den kerkelijken hof. Hebben wij hem geschorst en afgezet om een één-dagsformule, waaraan men ons toch bond, of hij ons?

K. S.

Hernieuwde indrukken van ds C. Vonk.

Ds C. Vonk geeft in Geref. Gezinsbl. een bespreking van ds G. Janssen's boek: „De feitelijke Toedracht". Hij merkt op:

> Ds Janssen is er in geslaagd mij in de zomervacantie alles nog eens weer opnieuw te doen beleven en, hoewel hij de gave heeft rustig en beheerst de eenvoudige toedracht der feiten voor u uit te stallen, heeft hij in mij soms weer de vroegere verontwaardiging doen herleven, b.v. over die walgelijke insinuatie (inzake Schilder's publieke optreden te 's-Gravenhage op 11 Aug. '44, nadat hij tevoren steeds ondergedoken was geweest) door een..... let wel..... synode, van welke nare insinuatie, hoewel ze met de stukken weerlegd werd, nog nooit één letter werd herroepen. Een ander ding: Ds van Dijk werd als een kwajongen van de synode weggestuurd, ondanks zijn aangrijpend laatste schriftelijke woord; een maand later verklaarde Ds Bos zich geheel achter de actie der bezwaarden te stellen. Maar: „de acta vermelden van dit alles niets".
>
> **Iets anders:** soms werden maar gauw ambtsdragers geschorst om straks in een eventueel proces op de kerkelijke bezittingen sterker te staan. Of: Eerst ging men een nieuwe dogmatische uitspraak doen en de vonnissen bekrachtigen en had daarna nog de brutale moed tot ons te zeggen: Zullen we niet eens praten? (Bijna onbegrijpelijk, dat onze Groninger synode op die brutale vriendelijkheid nog zo geduldig gereageerd heeft). Kortom, als Ds Janssen u nog eens weer rustig en zakelijk laat zien, hoe de Friese bezwaarden met een kluitje in het riet werden weggestuurd; hoe men zich als een paling in de bun bleef draaien om toch uit die nare zaak-cand. Schilder uit te draaien, werkelijk, dan wordt men er draaierig van en vraagt zich, na zo'n opfrissing van de herinnering aan zoveel letwat vergeten ellendige feiten, verbaasd af, waar de synodalen de moed vandaan halen om nog tot ons zulke vrome woorden te spreken. 't Is bar. Wat kunnen ze hun eigen geschiedenis toch gauw vergeten.

„Walgelijke insinuatie", inderdaad; en — nóg doet ze opgeld.

K. S.

Leerbrouwsels.

Uit dezelfde recensie van de hand van ds Vonk:

> Ook moeten we Ds Janssen dankbaar zijn, dat hij onder de „Bijlagen" heeft opgenomen wat er al zo door de synodalen aan leerbrouwsel is gepubliceerd: de leeruitspraken van 1942, de 16 punten van '45, welke weer „vervangen" zijn, (maar zo, dat ze niet helemaal „vervangen" zijn) door de vervangingsformule van 1946. Een mens zou er hoofdpijn van krijgen.
> Wie drinkt er nog werkelijk van dit brouwsel?

K. S.

Ds B. Jongeling over al of niet schrijven vooraf.

In Geref. Kb. v. h. Noorden zegt ds B. Jongeling, Sappemeer (na herinnerd te hebben aan het Groningsche besluit: eerst s c h r i j v e n):

> Dit is door de Synode van Groningen niet zonder reden zo gesteld. En het boek van Ds H. J. Schilder bevestigt de juistheid van dit Gronings besluit. De ervaringen, door Ds Schilder opgedaan, bewijzen — helaas — hoe nodig het is precies op schrift te hebben wat van de andere zijde gezegd wordt. En dat is evenzeer nodig ten aanzien van wat onze deputaten zeggen. Zij moeten allereerst precies rekenschap kunnen geven van het verhandelde. Maar bovendien, in de zaak waar het om gaat, komt het aan op een zeer scherpe formulering, op uiterst nauwkeurige zegging, op haarfijne uitdrukking.
>
> Een **college** van deputaten, dat voor die taak staat, moet de gelegenheid hebben om na grondige overweging zijn standpunt weer te geven. In een mondelinge samenspreking kan het wel gebeuren — en dat geldt voor beide „partijen" — dat een deputaat iets zegt, waar zijn mededeputaten niet zonder meer instemming mee kunnen betuigen. En dat kan veel verwarring geven. Niet, wanneer daar een gemoedelijke, genoegelijke onderhandeling is. Dan wordt zoiets gemakkelijk weer in het gelijk gebreid. Maar wat hier aan de orde is, is niet een gemoedelijke onderhandeling, al wordt het van de andere zijde gaarne zo voorgesteld. Het gaat hier om waarheid en oprechtheid in het kerkelijk handelen. Was er in de synodalistische gemeenschap trouw aan de eigen besluiten en handelingen, de zaak zou er nog weer anders voorstaan. Maar die trouw ontbreekt juist. De „Friese predikanten" mogen beschuldigingen richten tot de synodes, veel erger dan prof. Schilder ooit heeft uitgesproken, zij blijven ongemoeid. Ds Feenstra mag schrijven over Doop en Verbond precies eender als de bezwaarden destijds deden, met duidelijke afwijzing van de synodebesluiten in dezen, hij wordt daarin niet gehinderd. Vele predikanten mogen preken in volslagen andere geest dan door de synodeuitspraken wordt geademd, hun wordt geen haar gekrenkt.
>
> Er mogen vergaderingen gehouden worden van „bezwaarden", van mensen die strijd willen voeren tegen de synode-uitspraken, er wordt geen tucht geoefend.
>
> Er is uitgesproken, dat prof. Schilder zich schuldig gemaakt heeft aan de in het Avondmaalsformulier genoemde zonde van scheurmaking, nochtans is niet het bevel uitgevaardigd hem het Avondmaal te ontzeggen. Een kerk wordt uitgesloten uit het kerkverband, nochtans bezigt men de broedernaam. Kerkleden wordt het Avondmaal ontzegd, maar dit wordt niet geacht te zijn een hanteren van de sleutelen des hemelrijks (Zondag 31 Heid. Cat.). De één wordt gemeten met deze maat, de ander met die maat (prof. Schilder, prof. Greijdanus).
>
> Die dingen liggen er allemaal, als evenzovele bewijzen dat er in de synodalistische kring geen trouw is aan het eigen woord, terwijl toch de handelingen, op dat woord gegrond, van kracht blijven.
>
> En waar er aan de andere kant geen trouw is, daar kan er bij ons geen vertrouwen zijn. Eerst moet weer, door heel preciese, nauwkeurige formulering in schriftelijke onderhandeling, het vertrouwen althans enigermate zijn hersteld, dan pas kan aan de orde komen mondelinge samenspreking. De basis, dat we toch broeders zijn in Christus, is gezien het verleden, platonisch. Het **geloof zonder de werken is dood. Jacobus vermaant** daarin zeer kras: Wat nuttigheid is het, mijn broeders, indien iemand zegt, dat hij het geloof heeft, en hij heeft de werken niet? Kan dat geloof hem zalig maken?
>
> Wat nuttigheid is het, indien een kerkgemeenschap **zegt:** gij zijt broeders, maar zij sluit haar kansel en haar Avondmaalstafel af? Kan dat **zeggen** de gemeenschap herstellen? En is dat **zeggen** een voldoende basis voor samenspreking?
>
> De broederband is verbroken. Basis voor onderhandeling kan m.i. alleen liggen in het historische feit, dat wij vroeger in één kerkgemeenschap leefden en in de historische feiten van de tuchtmaatregelen. Daarom is, zoals onze deputaten terecht gezegd hebben, eerst nodig een duidelijke situatietekening. En hoe zal men nu duidelijker situatietekening krijgen, dan door nauwkeurige op-schrift-stelling van de geschiede feiten naar de maatstaf van Schrift en Belijdenis?
>
> Nuchtere woorden.

K. S.

De russische sector.

Lustrator schrijft in Ger. Kb. v. h. Noorden over een amsterdamsche tram, en een ontevreden meneertje, hangende aan een lus:

> En toen kwam de conducteur.
>
> Wij begrijpen best dat het humeur van onze buurman, die het — op z'n Gronings gezegd — niet breed had, aan bederf onderhevig was.
>
> We vonden het zelf ook niet prettig aan de lus. Maar we begrepen niet waar hij in zijn amechtige toestand de moed weg haalde om een praatje met de conducteur te beginnen en zijn hart te luchten.
>
> „Jij zult ook blij wezen als die poppenkast weer afgelopen is".
>
> Amsterdamse tramconducteurs zijn gemoedelijke mensen, die de familiare aanspraak best kunnen verdragen en deze was van het goede soort.
>
> „'k Heb best een beetje moeite voor Juliaantje over", was zijn wederwoord.
>
> Er ging een goedkeurend gemompel door de tram.
>
> Maar het corpulente heertje was daaraan onschuldig.
>
> Net ging de tram door een bocht en daardoor verloor hij zijn lichamelijk en geestelijk evenwicht. En toen ontlastte hij in één keer zijn opgekropt gemoed:
>
> „Om mij mogen ze die hele sante-kraam opruimen en hoe eerder hoe liever".
>
> De conducteur ging onverstoorbaar verder.
>
> „Overstappen?" vroeg hij, zich tot het mannetje wendend.
>
> Het antwoord kwam van een andere passagier.
>
> „Ja, op de Russische sector".
>
> Wij wilden wel dat wij het gezegd hadden, maar zulke dingen schieten ons altijd te binnen als we 's avonds in 't bed liggen.
>
> Deze keer moesten we ons weer beperken tot een spontane bijdrage tot de algemene hilariteit.
>
> In tegenstelling met het mannetje.
>
> Want het mannetje werd kwaad en kwade mannetjes richten zich altijd tegen ons.
>
> „'t Is er allicht beter dan hier", beet hij ons toe.
>
> Wij weten nooit wat wij in zulke gevallen moeten zeggen.
>
> Wij schaarden ons aan de zijde van Willem de Zwijger en zwegen.
>
> Maar een ander nam het voor ons op.
>
> „Daarom springen de mensen zeker uit de vierde verdieping van het consulaat".
>
> Het kwam uit de mond van de conducteur.

Het is goed, ook eens even te lachen midden tusschen al die debatten over spreken-dan-wel-eerst-schrijven.

K. S.

Onthoofde beeldjes.

„Observator" van „De Waarheidsvriend" is in Frankrijk geweest en vertelt:

> De Notre Dame van Parijs, zo vertelde men mij, stond in de vroege Middeleeuwen zelfs onder de basiliek van Sens.
>
> Als men in deze machtige kerk wandelt, dan is het alsof men in de geest eeuwen teruggeleid wordt naar voorbijgegane tijden. Bij alle schoonheid, die ik mocht genieten, heeft deze kerk mij ook twee feiten helder voor ogen gesteld. In de eerste plaats heb ik opgemerkt de grote macht, die de Kerk oudtijds uitoefende over het leven der mensen. De Kerk legde in de Middeleeuwen een gehele gemeenschap zo maar de plicht op, onder bekwame bouwmeesters aan de bouw van een kerk te arbeiden. Het zou heden ten dage onmogelijk zijn een kerk met een dergelijke hoogte en met dergelijke massieve muren te bouwen.
>
> In de tweede plaats heb ik ook aan die kerk mogen opmerken de afbraak van de kerkelijke macht. Bij de ingangen zag ik n.l. in boogvormen boven de entree's sierlijke beeldjes, die beroemde en bekende geestelijken, aartsbisschoppen en bisschoppen, moesten voorstellen.
>
> **Moesten** voorstellen, want de beeldjes droegen geen hoofd. Toen ik aan de koster vroeg, waarom die statuutjes geen hoofd hadden, kreeg ik het simpele antwoord: „Grande Révolution!" De volkshaat tegen de heerschappij van de geestelijkheid heeft zich in de Franse revolutie 1789 als een furie op die beeldjes geworpen, de beeldjes werden niet weggeslagen, maar, wat nog veel venijniger is, ze werden alle onthoofd.
>
> Onthoofde beeldjes: een beeld van de afrekening van het volk met de heerschappij der geestelijkheid.

Vandaag willen sommigen, dat wie ondanks alles niet onthoofd is, zich zal aanklagen deswege, en dat wie ondanks alles wel onthoofd is, zal worden aangesproken als hebbende hoofd — en pruik, met toebehooren.

K. S.

De sport en de vrede.

Uit „Laatste Nieuws uit Indië" d.d. 23 Aug.:

OLYMPISCH TOURNOOI.

Het Indiase hockeyteam en de Indiase gemeenschap in Engeland haalden verlicht adem toen vast kwam te staan, dat de finale van het Olympische hockeytournooi